

17η ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ «Ψαλμός, Ἐκκλησίας Φωνή»

τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ Μουσικολογίας τῆς Ἀ.Θ.Σ. Βόλου.
στὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ στὴν ΟΡ.ΜΑ. τῆς Ἰ.Μ.Δημητριάδου
Ἐπιμέλεια: ΚΩΝ/ΝΟΣ ΧΑΡΙΛ. ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ

ΘΕΜΑ ΕΚΠΟΜΠΗΣ: «Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...»
Σάββατο, 25 Ἀπριλίου 2015 (Σάββατον πρὸ τῶν Μυροφόρων)

ΣΗΜΑ ΕΝΑΡΞΕΩΣ - ΤΕΛΟΥΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ	«Ψαλμός, Ἐκκλησίας Φωνή» (Ὅσιον Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Περὶ Ψαλμοῦ [De psalmo])
ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ	Ἄγιογραφικὲς καὶ Πατερικὲς Θεολογήσεις γιὰ τὴν Ἱερὰ Ψαλμωδία.
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΠΟΜΠΗΣ	Μία παραγωγή τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ Μουσικολογίας τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου.
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΚΠΟΜΠΗΣ	Παρουσιάζει ὁ Διευθυντὴς τοῦ Τομέα Κων/νος Καραγκούνης, Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.
ΣΥΜΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	Συμπαρουσίαση: Ἀριάδνη Τσαλούχου, Ψυχολόγος.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

1. ΣΤΑΘΗΣ ΓΡ., ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ ΨΤ, «ΧΑΙΡΕΤΕ ΛΑΟΙ», Νο 1α.

ΠΡΟΦΩΝΗΣΗ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

Ἀγαπητοὶ ἀκροατές, χαίρετε! **Χριστὸς Ἀνέστη.**

Κάθε ἐβδομάδα, αὐτὴν τὴν ἡμέρα καὶ ὥρα ἀκοῦτε τὴν ἐκπομπή, «Ψαλμός, Ἐκκλησίας Φωνή», ἀφιερωμένη στὴν Ἱερὰ Ψαλμωδία τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Μπορεῖτε νὰ ἀφήνετε τὰ μηνύματά σας, πὺς παρατηρήσεις ἢ πὺς ἀπορίες σας, στὸ τηλεφωνικὸ κέντρο τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ, καλῶντας τὸν ἀριθμὸ 210-7298222, ἀπὸ πὺς 7 τὸ πρῶν ἕως πὺς 8 τὸ βράδν ἢ, ἀκόμη, μπορεῖτε νὰ καλεῖτε τὸ τηλέφωνο 6947774647 τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκπομπῆς.

Ἐπίσης, μπορεῖτε νὰ μᾶς στέλνετε προσωπικοὺς σας δίσκους ἢ ἠχογραφήσεις σας Ψαλτικῆς, πὺς ὁποῖες εὐχαρίστως θὰ παίζουμε στὴν ἐκπομπή μας. Τὸ ὑλικὸ σας αὐτὸ μπορεῖτε νὰ μᾶς τὸ στέλνετε μαζὶ μὲ τὰ στοιχεῖά σας καὶ ἕνα σύντομο βιογραφικὸ σας, εἴτε ταχυδρομικῶς στὴ διεύθυνσή μας **Ἀμοργοῦ 6B, Τ.Κ. 38500, Βόλος**, εἴτε ψηφιακῶς στὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς, **tomeaspsaltikis**, μίᾶ λέξη, ὅπως ἀκούγεται, **@acadimia.org**, ὅλα τὰ γράμματα μὲ μικροὺς λατινικοὺς χαρακτήρες.

Ἐπενθυμίζουμε, ἀγαπητοὶ φίλοι, ὅτι τὰ κείμενα τῶν ἐκπομπῶν μας ὑπάρχουν ἀναρτημένα στὸν ιστότοπο τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ Μουσικολογίας τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου. Ὅσοι ἐνδιαφέρεστε νὰ βλέπετε ἢ νὰ κατεβάξετε τὰ κείμενα τῶν ἐκπομπῶν, δὲν ἔχετε παρὰ νὰ ἐπισκέπτεσθε τὸ σάιτ τοῦ Τομέα στὸ **www.tomeaspsaltikis** -μῖᾶ λέξη, ὅπως ἀκούγεται- **gr**. Ἐδῶ μπορεῖτε, ἐπίσης, νὰ βρῖσκετε πληροφορίες γιὰ πὺς λοιπὲς δρά-

σεις τοῦ Τομέα (συνέδρια, ἡμερίδες, λατρευτικές καὶ καλλιτεχνικές ἐκδηλώσεις, ἐκδόσεις-κυκλοφορίες δίσκων), καθὼς καὶ ἐπιστημονικὲς μελέτες τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν μελῶν του.

2. ΣΤΑΘΗΣ ΓΡ., ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ ΨΤ, «ΧΑΙΡΕΤΕ ΛΑΟΙ», Νο 1β.

Στὴ σημερινὴ ἐκπομπή, κατὰ πῖς μουσικὲς γέφυρες, θὰ ἀκούσουμε ἐπίκαιρους Ἀναστάσιμους ὕμνους ἀπὸ διάφορους παλαιούς καὶ νεώτερους Ἱεροψάλτες, ἀπὸ σπάνιες κυκλοφορημένες ἢ καὶ ἀνεκδοτὲς ἠχογραφήσεις.

3. ΣΤΑΘΗΣ ΓΡ., ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ ΨΤ, «ΧΑΙΡΕΤΕ ΛΑΟΙ», Νο 1γ.

Ἡ σημερινή μας ἐκπομπή θα εἶναι κάπως διαφορετικὴ ἀπὸ πῖς ἄλλες, πῖς προηγούμενες ἐκπομπές. Τὴν αφιερώσαμε στὸν θριαμβευτικὸ ὕμνο «Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...» καὶ στὸ τροπάριο «Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τὴ πανηγύρει...», τὸ Ἀναστάσιμο, δηλαδή, Δοξαστικὸ Ἰδιόμελο τροπάριο, τὸ ὁποῖο ἐντὸς του περιεκλεῖ το «Χριστὸς Ἀνέστη...».

Τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη...», αγαπητοὶ μας ἀκροατές, κατ' αὐτὴν τὴν χαρμόσυνη περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου, ἐπαναλαμβάνεται δεκάδες φορές ἡμερησίως σπῖς Ἀναστάσιμες ἱερὲς Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀκριβῶς γιὰ νὰ μας ἐντυπωθεῖ καλὰ ἡ πεποίθηση ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε με τὸ σῶμα Του ἀπὸ τοὺς νεκρούς, ἀφοῦ κατεπάτησε με τὸν θάνατό Του τὸν θάνατο. Ἀλλά, αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ μόνο που θέλει ἡ αγία μας Ἐκκλησία νὰ χαράξει βαθιὰ στὴν καρδιά μας με τὴν τόσο συχὴ ἐπανάληψη τοῦ ὕμνου «Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...». Τὸ κυριώτερο που πρέπει νὰ μας γίνῃ βεβαιότητα καὶ σιγουριά καὶ ἀκράδαντη πίστη εἶναι ὅτι ὁ Χριστὸς με τὴν Ἀνάστασή Του δῶρισε τὴν Ἀνάσταση στὸς νεκρούς, που ἀπὸ αἰῶνες βρισκόνταν στὸν Ἄδη, καὶ, ἐπιπλέον, δῶριζε τὴν Ἀνάσταση σὲ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε γιὰ νὰ μας δείξῃ ποῖο εἶναι τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας. Καὶ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας δὲν εἶναι ὁ θάνατος, ἀλλὰ ἡ «ἐν σῶμασι» ἀνάστασή μας κατὰ τὴν Δευτέρα Φρικτὴ τοῦ Παρουσία. Ἡ Ἀνάσταση αὐτὴ θα εἶναι Ἀνάσταση σωμάτων, ὅπως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι Ἀνάσταση ψυχῶν, ἐφόσον οἱ ψυχές δὲν πεθαίνουν, ἐπομένως δὲν ἔχουν ἀνάγκη Ἀναστάσεως. Τὸ μέλλον καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ἀνθρωπότητας εἶναι ἡ Ἀνάσταση πάντων με τὰ σώματά μας καὶ ἡ μέλλουσα Κρίση, καθὼς εἶναι δυνατὸς ὁ Θεὸς νὰ ἀνασυνθέσῃ τὰ διαλυθέντα μέλη μας καὶ νὰ μας ἀποκαταστήσῃ «ἐν σῶμασι» ἐνώπιόν του, προκειμένου νὰ ἀποδώσῃ τὴν τέλεια δικαιοσύνη Του «ἐνὶ ἐκάστῳ ἡμῶν».

Νὰ πῶς τὸ λέει σαφέστατα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸς Κορινθίους, στὴν πρώτη τοῦ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή, στὸ κεφάλαιο 15, στὸς στίχους 12-58. Πρῶτα επιχειρηματολογεῖ γιὰ τὴν βεβαιότητα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐξῆς:

«12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. 15 εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἶπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· 16 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. 17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἐπὶ ἔσπτε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. 18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. 20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς

ἐγέρηται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. 21 ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται...

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; 30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 31 καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω... 32 ...εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλανᾶσθε...»

Και στη συνέχεια ο Παύλος δίνει πρακτικές απαντήσεις για την Ανάσταση των νεκρών:

«35 Ἄλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖω δὲ σῶματι ἔρχονται;

Και απαντᾷ ο ἴδιος:

42 ... ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· 43 σπείρεται ἐν ἀπμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν.

51 ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. 55 ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος;»

4. ΜΑΝΕΑΣ ΠΕΤΡΟΣ, Αναστάσεως ἡμέρα, Δοξαστικὸ, ἦχος πλ.α'.

Το «Χριστὸς Ἀνέστη...», αγαπητοὶ μας ακροατές, εἶναι ὁ ὕμνος που θα κυριαρχήσει σήμερα στην εκπομπή μας. Μέσα ἀπὸ τα Συναξάρια κάποιων Ἀγίων, συγκεκριμένα μέσα ἀπὸ τα Συναξάρια των νεομαρτύρων της πίστεως θα δοῦμε πῶς το «Χριστὸς Ἀνέστη» ἐγινε ὕμνος νίκης στα χεῖλη των μελοθανάτων, προκειμένου να δηλώσουν στους ἀπίστους δημίους τους ὅτι μαρτυροῦν την Ανάσταση του Ἰησοῦ Χριστοῦ και μαρτυροῦν ακριβῶς ἐξαιτίας της αμετάκλητης πεποιθήσεώς τους στην Ανάσταση του Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀρὰ και στην μελλοντικὴ Ανάσταση ὅλων των νεκρῶν.

Στις 16 Ἀπριλίου ἡ Εκκλησία μας εορτάζει τὴν μνήμη του Ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Χριστοφόρου, ὁ ὁποῖος υπήρξε μοναχὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου Ἁγίου Ὁρους. Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγορείτης στον ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟ ΛΟΓΟ του στην Κυριακὴ των Ἀγορειτῶν Πατέρων σημειώνει: "...Ἐνταῦθα (ενν. στην Ἱ. Μονὴ Διονυσίου) εὐρίσκομεν και... τον Ἅγιον Χριστοφόρον... Εἶτα καταδικάζεται εἰς σφαγὴν. Πορευομένου δὲ εἰς τὸν τόπον της καταδίκης, ἤστραπτε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, και ἐψάλλε τὸ «Χριστὸς ἀνέστη...»..." (Μέγας Συναξαριστής, τόμος ΙΔ', σελ. 431).

Ὁ Ὁσιομάρτυς Χριστοφόρος καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη τῆς Ἀν. Θράκης και κατὰ κόσμον ὀνομαζόταν Χριστόδουλος. Ὅταν ἦταν νέος με δόλιο τρόπο ἐξισλαμίστηκε ἀπὸ ἕναν ἐξωμότη Ἀρμένιο. Συναισθάνθηκε ὁμως τὸ σφάλμα του, μετανόησε και ἐξομολογήθηκε. Σὲ ἡλικία 19 χρονῶν ἤλθε στὴ Μονὴ Διονυσίου, ὅπου γιὰ τέσσερα χρόνια ἐζήσησε με ὑποταγὴ και κατάνυξη. Μὲ τὴν εὐλογία τοῦ γέροντά του, ἐπέστρεψε στὴν Ἀδριανούπολη, ὅπου μπροστὰ στὸν κριτὴ ἀποκήρυξε τὸν Μωαμεθανισμό και ὁμολόγησε με θάρρος τὴν Χριστιανικὴ

του πίστη. Ἔτσι, σπὶς 16 Ἀπριλίου 1818, ἡμέρα Τρίτη της Διακαινησίμου καὶ ὥρα 8 το πρωὶ ἀποκεφαλίστηκε, ψάλλοντας τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

5. ΘΩΜΑΪΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Δόξα, Αναστάσεως ἡμέρα, Δοξασπικὸ, ἦχος πλ.α'.

Με αναστάσιμους ὕμνους στα χεῖλη ἔτρεξαν πρὸς το μαρτύριο καὶ ἄλλοι μάρτυρες της πίστεως. Στο Συναξάριο των Αγίων Μαρτύρων Λεωνίδου, Χαρίσσης, Νίκης, Γαλήνης, Καλλίδος, Νουνεχίας, Βασιλίσσης καὶ Θεοδώρας, καὶ αὐτὸ της 16ης Ἀπριλίου, διαβάζουμε:

Ὁ Ἅγιος Λεωνίδης καὶ οἱ Ἅγιες γυναῖκες Χαρίσσα (ἢ Χαρίεσσα), Νίκη, Γαλήνη, Καλλίδα (ἢ Καλλία), Νουνεχία, Βασιλίσσα καὶ Θεοδώρα ἔζησαν στὰ χρόνια τοῦ βασιλιᾶ Δεκίου (249-251) καὶ κατάγονταν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο. Συνελήφθησαν κατὰ τὶς ἡμέρες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου στὴν Τροιζηνία τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὁδηγήθηκαν στὸν ἡγεμόνα τῆς Κορίνθου Βενοῦστο. Οἱ Μάρτυρες ἔμειναν ἀμετακίνητοι στὴν πίστη τους καὶ ὁ ἡγεμόνας διέταξε νὰ ξεσχίσουν τὸν Λεωνίδη καὶ κατόπιν, μαζί με τὶς γυναῖκες, νὰ τοὺς ρίξουν στὴ θάλασσα. **Στὸ δρόμο γιὰ τὸ μαρτύριο ὅλες μαζί ἔβαλλαν διάφορους ψαλμούς καὶ κατόπιν ἀφοῦ τὶς ἔδεσαν με πέτρες τὶς ἔριξαν στὴ θάλασσα, μαζί με τὸν Λεωνίδη.** Ἔτσι ἔλαβαν τὰ ἀμάραντα στεφάνια τοῦ μαρτυρίου, μίᾳ ἡμέρα πρὸ τοῦ Ἁγίου Πάσχα δηλαδὴ τὸ Μεγάλο Σάββατο.

Στο Συναξάριον του Μηναιίου του Ἀπριλίου σημειώνεται ἐπιγραμματικὰ ὅτι «...ο Λεωνίδης συνελήφθη ἐν Τροιζήνι, **ἐξάρχων πνευματικοῦ χοροῦ, ἐν ταῖς εορτασίμοις ἡμέραις της Ἀγίας του Χριστοῦ Ἀναστάσεως...**» (ἐκ του Συναξαρίου του Μηναιίου) **ἐνὼ ο Μέγας Συναξαριστῆς (τόμος Δ', σελ. 271-272, 275, 277) προσφέρει περισσότερες λεπτομέρειες:**

«...Τὴν μακαρίαν Χάρισσαν ἀδελφὴν προσφωνούσαν, ὡσπερ ποτὲ τὴν Μαριάμ ἐπὶ τῆ καταποντίσει των Αἰγυπτίων. «Ἐν μίλιον ἔδραμον, Κύριε, καὶ στράτευμά με ἐδῶξε, Κύριε, καὶ οὐκ ἠρησάμην σε, Κύριε. Σώσον μου τὸ πνεῦμα.» Τους δε λοιπούς συνεπακούοντας καὶ συμψάλλοντας, φθάσαι μέχρι της θαλάσσης. Καὶ ἐν πλοίῳ ἐπιβάντας, της ωδῆς παρατεινομένης ἀναχθῆναι ἐπὶ σταδίους τριάκοντα...» κλπ, κλπ.

6. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Αναστάσεως ἡμέρα, Δοξασπικὸ, ἦχος πλ.α'.

Ψάλλοντας τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» με ὅλη του τὴ δύναμη, μαρτύρησε καὶ ὁ περίφημος νεομάρτυς Ἰωάννης ὁ ράπτης, τὴν μνήμη του ὁποῖου ἡ Εκκλησία μας τιμᾷ τὴν 18η Ἀπριλίου:

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ ράπτης ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα γεννήθηκε στὸ χωριὸ Τέροβο τῶν Ἰωαννίνων ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς. Ἐγκαταστάθηκε στὰ Ἰωάννινα καὶ ἔκανε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ράπτη. Μετὰ τὸν θάνατο τῶν γονέων του πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολη ἐπὶ Πατριάρχου Ἱερεμίου Α' (1525-1545) καὶ ἐπὶ Σουλτάνου Σουλεϊμάν Β' (1520-1560). Ἐπειδὴ ἦταν προικισμένος με σωματικὲς καὶ ψυχικὲς ἀρετὲς, κίνησε τὸν φθόνο μερικῶν Τούρκων, ποὺ τὸν πύεζαν νὰ γίνε μουσουλμάνος. Ὁ Ἰωάννης ἀπέρριψε ἀμέσως τὶς δειλεαστικὲς προτάσεις τους καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ μαρτυρήσει γιὰ τὸν Χριστό, ἀλλὰ τὸν ἀπέτρεψε ὁ πνευματικὸς του. Ὅμως, τὴν Μ. Παρασκευὴ εἶδε σὲ ὄραμα νὰ χορεύει μέσα σπὶς φλόγες. Ἔτσι πέτυχε τὴν ποθοῦμενη εὐλογία τοῦ πνευματικοῦ του. Ὅταν πῆγε στὸ ἐργαστήριό του, εἶδε νὰ ἔρχονται οἱ Τοῦρκοι ποὺ τὸν προέτρεπαν νὰ γίνε μουσουλμάνος καὶ τὸν συκοφαντοῦσαν ὅτι ἀρνήθηκε τὸν Χριστό, ὅταν ἦταν στὰ Τρίκαλα. Ὁ νεομάρτυρας τοὺς ἀπάντησε ὅτι αὐτὸ δὲν ἔγινε ποτέ, ἀλλὰ καὶ οὔτε πρόκειται νὰ γίνε. Οἱ Τοῦρκοι θυμωμένοι ὄρμησαν, τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ὁδήγησαν στὸν κριτὴ, ὅπου ὁμολόγησε

την πίστη του στον Χριστό, βασανίστηκε, ρίχτηκε στη φυλακή και καταδικάστηκε να καεί ζωντανός. Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κατόρθωσε με πολλά χρήματα να αναβάλει για λίγο την εκτέλεσή του, αλλά όταν ο Ίωάννης ρωτήθηκε πάλι αν αρνείται τον Χριστό, απάντησε με θάρρος ότι ποτέ δεν θα τον αρνηθεί και έβαλε μπροστά στους Τούρκους το «Χριστός Ανέστη». «Εγώ εις τον Θεόν μου χαίρω και ευφραίνομαι και ομού με τους Αγγέλους Αυτού ψάλλω εις Αυτόν.» Και αμέσως ήρχισε να ψάλλη με μελωδική φωνή εν μέσω Αζαρηανών λέγων, «Χριστός ανέστη...»... Πρώτον λοιπόν έδειραν τον Μάρτυρα ανηλεώς καθ' όλον το σώμα με ξύλα και λίθους, ενώ ούτος δεν έπαυεν από του να ψάλλη μεγαλοφώνως «Χριστός ανέστη...». Τελικά, οι Τούρκοι άναψαν φωτιά έξω από την πόλη, μέσα στην οποία μόνος του αναπήδησε ο Ίωάννης, ψάλλοντας.

Ο Μέγας Συναξαριστής το σημειώνει ως εξής: «...Επήδησε μόνος εντός του πυρός και χορευών έψαλλε «Χριστός ανέστη...», ως οι Άγιοι Τρεις Παίδες εν μέσω της καμίνου χορευόντες έψαλλον τον παγκόσμιον ύμνον...» (τόμος Δ', σελ. 335-336).

7. ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ, Αναστάσεως ημέρα, Δοξαστικό, ήχος πλ.α'.

Το «Χριστός Ανέστη» εμφύχωνε τους οδηγούμενους σε μαρτύριο κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, όμως, σε άλλη περίπτωση, στάθηκε αφορμή κάποιος να έλθη σε επίγνωση και να μετανοήσει, συγκεκριμένα, ο Άγιος Νεομάρτυς Μιχαήλ ο Βουρλιώτης, ο οποίος αρχικά είχε εξισλαμιστεί. Την μνήμη του η Εκκλησία μας τιμά την 16η Απριλίου:

Ο Άγιος Μιχαήλ ο Βουρλιώτης γεννήθηκε στα Βουρλά της Μ. Ασίας και εργαζόταν στη Σμύρνη σαν χαλκουργός. Όταν ήταν 18 ετών, κατά το πρώτο Σάββατο των Νηστειών, με δόλο εξισλαμίστηκε από έναν καφεπώλη Τούρκο και κατόπιν εργαζόταν με μισθό στο μαγαζί του. Κατά την ημέρα όμως της Αναστάσεως, άκουσε τους συνομηλίκους του να ψάλλουν με χαρά το «Χριστός Ανέστη». Ο Μιχαήλ, συναισθάνθηκε τότε το αμάρτημα της αποστασίας, εγκατέλειψε το καφενεϊό και συνέψαλλε μαζί μ' αυτούς τον ύμνο της Αναστάσεως του Κυρίου. Γράφει ο Μέγας Συναξαριστής: «Όταν ήλθεν η Αγία Ανάστασις του Κυρίου, ακούων τους συνομηλίκους του... να ψάλλουν με αγαλλίασην και χαράν... το κοσμοπόθητον τροπάριον «Χριστός ανέστη...», ήλθεν εις συναίσθησιν του κακού... εγκατέλειψε την υπηρεσίαν του και συνέψαλλε και αυτός μετά των άλλων το «Χριστός ανέστη...»...» (τόμος Δ', σελ. 280).

Την επόμενη, όταν οδηγήθηκε μπροστά στον κριτή, του είπε: «Όταν ένας γελαστεί και δώσει χρυσάφι και πάρει μολύβι, νόμιμο είναι να δώσει πίσω το μολύβι και να πάρει το χρυσάφι που έδωσε, διότι η αλλαξιά δεν έγινε δίκαια και εν γνώσει, αλλά με απάτη και άγνωσία. Επομένως, πήρε έσύ το μολύβι που μου έδωσες, αντί χρυσάφι, δηλαδή την δική σου θρησκεία και παίρνω εγώ πίσω το χρυσάφι που σου έδωσα, δηλαδή των γονιών μου την πίστη». Οι κριτές θαύμασαν από την απάντηση του νέου και προσπαθούσαν με διάφορες κολακείες να μεταστρέψουν την γνώμη του. Ο Μιχαήλ όμως επέμενε και έτσι καταδικάστηκε σε θάνατο. Αποκεφαλίστηκε το 1772. Το ιερό λείψανο του ρίχτηκε στη θάλασσα, απ' όπου το περισυνέλεξαν κάποιοι χριστιανοί βαφείς και το έθαψαν με τιμές στο Ναό της Αγίας Φωτεινής στη Σμύρνη.

8. ΣΤΑΘΗΣ ΓΡ., ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ ΨΤ, «ΧΑΙΡΕΤΕ ΛΑΟΙ», Νο 6.

Β' ΜΕΡΟΣ

Ἀγαπητοὶ ἀκροατές, ἀκοῦτε τὴν ἐκπομπή, «Ψαλμός, Ἐκκλησίας Φωνή», μὲ τὸν Κωνσταντῖνο Καραγκούνη καὶ τὴν Ἀριάδνη Τσαλούχου.

Τὴ σημερινή ἐκπομπή ἀφιερῶσαμε στὸν θριαμβευτικὸ ὕμνο «Χριστὸς Ἄνέστη» καὶ στὸ τροπάριο «Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τὴ πανηγύρει...», τὸ Ἀναστάσιμο, δηλαδή, Δοξαστικὸ Ἰδιόμελο τροπάριο, τὸ ὁποῖο ἐντὸς τοῦ περιεκλείει τὸ «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν».

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς ἐκπομπῆς μας ἀκούσαμε τὸ Δοξαστικὸ αὐτὸ σε τέσσερες διαφορετικὲς ἐκτελέσεις ἀπὸ τοὺς μακαριστοὺς Ἱεροψάλτες -κατὰ σειρὰν- Πέτρο Μανέα, Κωνσταντῖνο Θωμαΐδη, Ἀθανάσιο Παναγιωτίδη καὶ Λυκούργου Πετρίδη.

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς ἐκπομπῆς μας θὰ περιορίσουμε τὸ λόγο, γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὸ ἴδιο Δοξαστικὸ σε δύο σπουδαίες ἐκδοχές:

Πρῶτα θὰ ἀκούσουμε τὸν ὕμνο σε ἀργὸ σπιχηραρικὸ μέλος ἀπὸ ἠχογράφηση πού πραγματοποιήθηκε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως τὸ Πάσχα τοῦ 1982, γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Ομότιμος σήμερα μουσικολόγος καθηγητὴς Γρ. Στάθης.

Μεταφέρουμε ἐδῶ τὰ σχόλια τοῦ καθηγητοῦ ἀπὸ τὸ ἐνθετο φυλλάδιο τοῦ ἄλμπουμ, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε δίσκους βινυλίου καὶ ἔχει τίτλο «Τὰ Πάθη τὰ Σεπτὰ».

«Τὸ μέλος αὐτὸ, ἀργὸ σπιχηραρικὸ, τοῦ ...Χρυσάφη..., συνηθίζεται νὰ ψέλνεται κατὰ τὴν ἐνδύση τοῦ Πατριάρχου στὸ πατριαρχικὸ παρεκκλήσι, γιὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς Ἀγάπης... Τὸ πλατὺ ἐπιβλητικὸ μέλος, μὲ τὴ συνεχή συνήχηση τῶν ἰσοκρατῶν στὴ βᾶση τοῦ ἤχου καὶ τὶς ἀντιφωνήσεις τοῦ διακόνου καὶ τοῦ ἱερέα στὴν ἀνω ἀντιφωνία, δηλαδή οκτῶ φωνές πάνω ἀπ' τὴ βᾶση, δημιουργοῦν μιὰ μυσταγωγικὴ ἀτμόσφαιρα, καταγλυκαίνουν τὶς ακοές μας καὶ μας δίνουν μιὰν ἐξαιρετικὴ γέυση τῶν βυζαντινῶν μεγαλοπρεπῶν τελετῶν.» («Τὰ Πάθη τὰ Σεπτὰ», ἐνθετο φυλλάδιο, σελ. 32.)

Ψάλλουν ὁ τότε Ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Βασίλειος Νικολαΐδης μὲ Α' Δομέστικο τὸν Ἰωάννη Χαριατίδη καὶ ὁ τότε Ἄρχων Λαμπαδάριος Βασίλειος Ἐμμανουηλίδης μὲ Β' Δομέστικο τὸν Νικόλαο Δικαστόπουλο. Ἀς τὸ ἀπολαύσουμε.

9. «ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΑ ΣΕΠΤΑ», δίσκος 5, Β1.

Θὰ κλείσουμε τὴ σημερινή μας ἐκπομπή ἀκούγοντας τὸ ἴδιο Δοξαστικὸ, πάλι σε ἀργὸ σπιχηραρικὸ μέλος, αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπὸ τὴν ἀγιορείτικη ψαλτικὴ παράδοση.

Θὰ τὸ ἀκούσουμε ἀπὸ ἕνα ἐξαιρετικὸ Χορὸ Βατοπαιδινῶν πατέρων ἀπὸ τὸν δίσκο ἀκτίνας μὲ τίτλο «Ἅγιον Πάσχα», ὁ ὁποῖος κυκλοφορήθηκε τὸν Μάρτιο τοῦ 2000 ἀπὸ τὴν Ἱερά Μονὴ Βατοπαιδίου καὶ τὶς Πανεπιστημιακὲς Ἐκδόσεις Κρήτης, σε ἠχογράφηση τοῦ Νίκου Διονυσόπουλου καὶ μουσικὴ ἐπιμέλεια τῶν Πρωτοψαλτῶν καὶ μουσικολόγων Κωνσταντῖνου Ἀγγελίδη, Γιώργου Κωνσταντῖνου καὶ Κωνσταντῖνου Λανάρα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐξαιρετικὴ ψαλτικὴ ἀπόδοση, ἀξίζει, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ προσέξετε καὶ τὴν παρουσία τοῦ Κανοναρχήματος, τὸ ὁποῖο εἶναι ἰδιαίτερος βοηθητικὸ στὴν παρακολούθηση τοῦ ποιητικοῦ κειμένου τοῦ ὕμνου.

10. «ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ», 13.

ΑΠΟΦΩΝΗΣΗ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

Άγαπητοί ακροατές, ακούσατε την έκπομπή, «Ψαλμός, Ἐκκλησίας Φωνή», με τὸν Κωνσταντῖνο Καραγκούνη καὶ τὴν Ἀριάδνη Τσαλούχου.

Ἐπενθυμίζουμε, ὅτι μπορεῖτε νὰ ἀφήνετε τὰ μηνύματά σας, πὺς παρατηρήσεις ἢ πὺς ἀπορίες σας, στὸ τηλεφωνικὸ κέντρο τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ, καλῶντας τὸν ἀριθμὸ 210-7298222, ἀπὸ πὺς 7 τὸ πρωὶ ἕως πὺς 8 τὸ βράδυ ἢ, ἀκόμη, μπορεῖτε νὰ καλεῖτε τὸ τηλέφωνο 6947774647 τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκπομπῆς.

Ἐπίσης, μπορεῖτε νὰ μᾶς στέλνετε προσωπικούς σας δίσκους ἢ ἠχογραφήσεις σας Ψαλτικῆς, πὺς ὁποῖες εὐχαρίστως θὰ παίζουμε στὴν ἐκπομπή μας. Τὸ ὑλικὸ σας αὐτὸ μπορεῖτε νὰ μᾶς τὸ στέλνετε μαζὶ με τὰ στοιχεῖά σας καὶ ἕνα σύντομο βιογραφικὸ σας, εἴτε ταχυδρομικῶς στὴ διεύθυνσή μας Ἀμοργοῦ 6B, Τ.Κ. 38500, Βόλος, εἴτε ψηφιακῶς στὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς, tomeaspsaltikis, μῖα λέξη, ὅπως ἀκούγεται, @acadimia.org, ὅλα τὰ γράμματα με μικροὺς λατινικούς χαρακτήρες.

Ἐπενθυμίζουμε, ἐπίσης, ὅτι τὰ κείμενα τῶν ἐκπομπῶν μας ὑπάρχουν ἀναρτημένα στὸν ιστότοπο τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ Μουσικολογίας τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου. Ὅσοι ἐνδιαφέρεστε νὰ βλέπετε ἢ νὰ κατεβάξετε τὰ κείμενα τῶν ἐκπομπῶν, δὲν ἔχετε παρὰ νὰ ἐπισκέπτεσθε τὸ σάιτ τοῦ Τομέα στὸ www.tomeaspsaltikis-μῖα λέξη, ὅπως ἀκούγεται-gr. Ἐδῶ μπορεῖτε, ἐπίσης, νὰ βρῖσκετε πληροφορίες γιὰ πὺς λοιπὲς δράσεις τοῦ Τομέα (συνέδρια, ἡμερίδες, λατρευτικὲς καὶ καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις, ἐκδόσεις-κυκλοφορίες δίσκων), καθὼς καὶ ἐπιστημονικὲς μελέτες τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν μελῶν του.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε ποὺ ἤσασταν καὶ σήμερα κοντά μας.

Ὡς τότε, νὰ εἴστε ὅλοι καλά. Χαίρετε. Χριστὸς ἀνέστη.